

friso **nij**s

Ik werk veilig
of ik werk niet

Dé veiligheidseditie met:

Duurzaam gebruik materialen bij
nieuwbouw ESL Utrecht

BREEAM en Veiligheid hand in hand bij
bouw Energy Academy Groningen

Een mooie toekomst voor Bouwborg

Friso is klaar voor 2017

Friso Nijs december 2016- jaargang 16

Friso Nijs is het relatieblad van Friso Bouwgroep en verschijnt twee keer per jaar.

Redactie

Margreet van Dijk
Nynke Dedden
Nelleke Wouters

Beeldverantwoording

Gerhard Taatgen
Barcode Architects
Friso Bouwgroep

Foto voorpagina

Gerhard Taatgen

Vormgeving, realisatie

Nelleke Wouters

Drukwerk

Van der Eems, Bolsward

Redactieadres

Pieter Zeemanstraat 9
Postbus 49
8600 AA Sneek
t. 0515-429 999
e. redactie@frisobouwgroep.nl

Rechten

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vermenigvuldigd of gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van Friso Bouwgroep.

@frisobouwgroep

www.facebook.com/frisobouwgroep
www.linkedin.com/frisobouwgroep

Voorwoord

Geachte relatie,

Friso is voor mij...
Veilig werken

Gezond en met plezier aan het werk, wie wil dat niet? Daarom zijn wij dit najaar gestart met het project "Friso werkt veilig". Veiligheid is de rode draad in deze editie van het Nijs. U leest meer over het project en hoe opdrachtgevers, zoals FrieslandCampina, en medewerkers denken over veilig werken.

In Groningen is onlangs de Energy Academy in gebruik genomen. Dit prachtige onderwijsinstituut is gebouwd volgens de BREEAM-methode. Martin Kranenburg en Appe van der Veen van de Rijksuniversiteit Groningen vertellen over de samenhang tussen BREEAM en veilig werken.

Ook werken we aan een prachtig BREEAM-project in Utrecht. Daar zijn we onlangs gestart met de sloop en nieuwbouw van het Earth Simulation Lab op het terrein van De Uithof. Toppunt van duurzaamheid is ongetwijfeld het hergebruik van het huidige casco. Bouwen met zo min mogelijk belasting voor het milieu dus.

In november kwam er een nieuwe loot aan de Friso-stam; Het gerenommeerde bedrijf Bouwborg is overgenomen door Friso. Met deze overname verstevigen wij onze positie in het Groningse. In dit Nijs leest u hoe het zo gekomen is en vertelt vestigingsdirecteur Marja Leeuwis hoe zij de toekomst van Bouwborg ziet.

2016 was een mooi jaar voor Friso. Er zijn aansprekende projecten gerealiseerd, we hebben geïnvesteerd in kennis en personeel en zijn absoluut klaar voor 2017.

Ik wens u fijne feestdagen en een gezond en plezierig nieuw jaar toe.

Henk Dedden
algemeen directeur Friso Bouwgroep

Aannemer Aannemingsmaatschappij Friso
Opdrachtgever Universiteit van Utrecht
Architect Barcode Architects
Ingenieurs ABT

Beeld: Barcode Architects

Duurzame

Aan de rand van De Uithof wordt het nieuwe Earth Simulation Lab gebouwd. Een bijzonder BREEAM-project; het karakteristieke zware casco van het huidige Robert J. van de Graaflab wordt behouden en hergebruikt. Samen met ABT, Barcode Architects en Universiteit Utrecht bouwt Aannemingsmaatschappij Friso aan dit duurzame onderzoeksgebouw.

Nieuwe uitstraling met
oude materialen ■-----

materialen geven ESL een tijdloze uitstraling

Duurzaam gebouwd

In het Robert J. van de Graaflab vond vroeger onderzoek met een deeltjesversneller plaats. Het verouderde gebouw wordt compleet vernieuwd en omgebouwd tot het Earth Simulation Laboratorium (ESL) van de faculteit Geowetenschappen. Begin oktober werd de bouw officieel gestart. De eis is om BREEAM-certificaat 'excellent' te behalen. Dat kan alleen als er tijdens de bouw veel aandacht aan duurzaamheid wordt geschonken.

Ingenieuze glazen gevel

De ambities op het gebied van duurzaamheid komen het beste tot uiting in de techniek. Om energie te besparen wordt in het gebouw een warmte-opslag gecombineerd met een warmtepomp geïnstalleerd. Maar dat is niet alles. "Tijdens het ontwerp heeft de architect ingezet op het gebruik van zo weinig mogelijk materiaal en wat nieuw gebruikt wordt is, voor zover mogelijk, verantwoord. Daarom blijft het huidige betonnen casco voor 90% staan. Deze gaan we verstevigen met een koolstof lijmwapening. Dit hergebruik is natuurlijk ontzettend gunstig voor het milieu," vertelt werkbegeleider Michaël van der Weg. Maar er is meer aandacht voor duurzaamheid: "De ingenieuze dubbele 'actieve gevel' voorziet een groot deel van het pand van daglicht en zorgt voor een behaaglijk binnenklimaat.

De gevel werkt als het ware als een spouw met in de onderkant kleppen om de lucht te laten stromen. Hierdoor zal het energieverbruik lager zijn."

Stroomgotenlaboratorium

Het hart van het Earth Simulation Lab wordt gevormd door een grote onderzoeksruimte. In deze ruimte wordt het stroomgotenlaboratorium geplaatst. Dit laboratorium is uniek in Europa. In een 25-meter-lange stroombak wordt onderzoek gedaan naar delta's en stroomgebieden van rivieren. In het gebouw is verder ruimte voor onderzoek (HPT en Techtonix), kantoren en opslag van geologische monsters.

Verantwoorde bouwmaterialen

"Als de sloop in januari klaar is start de daadwerkelijke bouw. In oktober 2017 kan de Universiteit Utrecht een prachtig gebouw in gebruik nemen. Een gebouw gemaakt van gerecyclede, natuurlijke, tijdloze en dus duurzame materialen. Dat past mooi in de omgeving en is goed voor het milieu." Na de oplevering gaan zo'n 40 medewerkers aan de slag in het nieuwe gebouw. Daarnaast zijn er voldoende flex- en aanlandwerkplekken voor studenten en onderzoekers. Deze gaan samenwerken aan de ambitie om van de ESL een toonaangevend topinstituut te maken.

27 seniorenappartementen Leemwierde Almere

In januari gaat de eerste paal de grond in voor de nieuwbouw van 27 huurappartementen aan de Leemwierde in Almere. Deze woningen zijn levensloopbestendig. De woningen worden gebouwd in een actieve buurt waar de bewoners graag bijdragen aan de leefbaarheid. Architect Kort Tielens Architecten ontwierpen een mooi gebouw met schoonwerkbeton wat het gebouw een strakke uitstraling geeft. Opdrachtgever is De Alliantie Ontwikkeling B.V.

Friso Almere bouwde aan meer het afgelopen jaar: 19 woningen Julianahof Zeist | 8 eengezinswoningen Drostenburg | 9 appartementen in kerk Zaandijk | Hotel Elandsgracht Amsterdam | 2 duplexwoningen Zeeburgerkade Amsterdam | 24 woningen Thuiswerf in 't Gras Almere | Bedrijfsverzamelgebouw Hilversum | 4 villa's aan de Vecht Maarssen | Appartementgebouw Buiksloterham Amsterdam | Renovatie gemeentehuis Zeewolde

Nordwin Leeuwarden uitgebreid gerenoveerd

In Leeuwarden is onlangs de uitbreiding van het Nordwincollege aan de Jansoniusstraat opgeleverd. De entree, aula en kantine zijn uitgebreid, de verlichting is vernieuwd en de plafonds in de centrale gangen werden vervangen. Ook zijn het drama- en het houtbewerkingslokaal verbouwd. De kleed- en douchegelegenheden van de gymzalen ondergingen een renovatie. De verbouwing van ruim 1.800m² ging in juni dit jaar van start.

Jurriëns Noord herstelt schade kerk Leegkerk

Op de grens van de stad Groningen en Ommeland ligt de middeleeuwse kerk van Leegkerk. In 2012-2013 werd deze kerk door Friso geheel gerestaureerd en tot multifunctioneel centrum verbouwd. Jurriëns Noord voerde dit najaar de versteviging van diverse kerken uit, waaronder die in Leegkerk. In totaal werd zo'n 40 meter aan scheuren gerepareerd.

Jurriëns Noord leverde het afgelopen jaar heel wat aansprekende projecten op, zoals: Post Plaza Leeuwarden | Hotel De Havixhorst Schiphorst | Enterpôtgebouw Harlingen | Verbouw gemeentehuis Workum | Verbouw Venusflat Groningen | Verbouw Boterdiep ZW 35 Bedum | Werkplein gemeentehuis Assen | Onderhoud Martinatoren | Molen De Klaver in Bolsward | Peper Gasthuis Groningen | 1e verdieping Blokhuispoort Leeuwarden | Landschapsboerderij Oranjewoud.

Vliegende start verkoop nieuwbouw Roderveld IV

Nog nooit ging de verkoop van een woningbouwproject zo goed van start, dan die van Roderveld IV in Roden. Direct na de start verkoop werden 17 woningen in optie genomen. Op dit moment is er nog een woning te koop. De woningen worden gebouwd in de populaire ideaal gelegen nieuwbouwwijk Roderveld. De bouw start zodra de koop-aannemingsovereenkomsten getekend zijn.

Frisplan BV ontwikkelde het afgelopen jaar onder andere:

8 appartementen Pampuskade Sneek | 29 woningen Meerstad Groningen | 12 woningen Hanckemahof Zuidhorn | 24 woningen Thuiswerf in 't Gras Almere | 5 appartementen De Brêge Akkrum | 6 woningen Wiarda Leeuwarden | 12 woningen Techum Leeuwarden | 7 patriciërswoningen Prinsenhof Leeuwarden | 9 kadewoningen en 12 appartementen Witte Olifant Zaandam.

Friso Civiel bouwt onderwaterbeleving Natuurmuseum Leeuwarden

In 2018 opent Natuurmuseum Leeuwarden een nieuwe attractie: Friesland Onderwater 3.0. Friso Civiel kreeg onlangs opdracht om voor deze attractie een wel heel bijzondere liftkelder te maken. Een uitdagende klus, omdat deze kelder in pandig in het monumentale pand aangebracht moet worden. Een precisieklus waarbij de voorbereidingsfase ontzettend belangrijk is. De kelder wordt boven de grond gebouwd en daarna met vijzels de grond in "geduwd". Met de ervaring die Friso Civiel heeft opgedaan met name bij de bouw van de kelder onder Veevoederfabriek De Heus in Sneek en ook van de kelder in het St. Antonius ziekenhuis kunnen we vol zekerheid zeggen dat ook deze kelder op zijn plek komt. Geïnteresseerden moeten nog even geduld hebben; vanaf 2018 kun je pas 'onder water duiken' om te ervaren hoe het onderwaterleven is.

Friso Civiel BV bouwde meer. Een overzicht van wat het afgelopen jaar gerealiseerd werd en nog onder handen is: Zeewering Texel | 5 gemalen Noord-Holland | Gemaal Ruigezandsterpolder | Rioolgemaal Hoogkerk | Centrale As in en om Burgum | Fietstunnels Europaplein in Leeuwarden | Uitstroomkoker gemaal Wogmeer

En hier gaat Friso Civiel in 2017 mee aan de slag: Stalen brug in het Noorderpark Amsterdam Noord | renovatie Teroelsterkolk in Lemmer | Beweegbare brug in Alphen a.d. Rijn.

Het nieuwe jaar start mooi voor 150 Energy-studenten in Groningen. Zij nemen, samen met onderzoekers en stafmedewerkers die de energietransitie omarmen, hun intrek in het meest duurzame onderwijsgebouw van Nederland. Deze staat op de Zernike Campus in Groningen. Met projectmanagers Martin Kranenburg en Appe van der Veen, beide van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), kijken we terug op de bouw.

Energy Academy veilig gebouwd

Aannemer	Bouwcombinatie Friso - Koopmans
Opdrachtgever	Rijksuniversiteit Groningen (RUG)
Architect	Broekbakema en Pvanb architecten
Installaties	Cofely Noord
Adviseurs	ICS Adviseurs, Arup, Ingenieursbureau Wassenaar en DGMR

Bouw(d)

“Bouwvakkers zijn de belangrijkste schakel als het gaat om een veilige bouwplaats.”

Veiligheid boven korte bouwtijd

Veiligheid en kwaliteit speelden een belangrijke rol tijdens de bouw van de Energy Academy Europe, een bijzonder en duurzaam gebouw. Martin Kranenborg: “De bouwtijd was extreem kort voor zo’n groot project. Daarnaast was het een bouw met een hoge moeilijkheidsgraad. Het risico op ongevallen neemt daardoor toe.” De opdrachtgever, Rijksuniversiteit Groningen, heeft vanuit het oogpunt van veiligheid de opleveringsdatum zelfs verschoven. “Er zouden op een gegeven moment teveel mensen op de bouw aanwezig zijn. Daardoor kwam de veiligheid in het geding. We zijn blij dat we wat extra tijd hebben genomen.” licht Kranenborg deze ongebruikelijke beslissing toe.

BREEAM

“Veiligheid en kwaliteit kun je niet los van elkaar zien. Beide facetten hebben voor ons evenveel waarde. De Energy Academy is gebouwd vanuit BREEAM. Daarin worden eisen gesteld aan onder andere de bouwplaats. Deze moet opgeruimd zijn, hierdoor voorkom je ongevallen. Een ander voorbeeld is dat er gewerkt wordt met een toegangsregistratie. Het transport en logistiek moeten van tevoren aangemeld worden, daardoor kun je de verkeersstromen beter onder controle houden.”

Geen incidenten

De Energy Academy is gebouwd op de Zernike Campus. Een bruisende omgeving, waar constant 20.000 studenten en medewerkers aanwezig zijn. En dat op een relatief klein oppervlak. “In zo’n geval gaat veiligheid verder dan alleen de bouwplaats. Ook met de omgeving moesten we rekening houden. Zo is er een vaste opstelplaats voor de bouwkranen geweest en werden tijdig maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te kunnen garanderen,” vertelt Appe van der Veen, projectmanager toezicht van de RUG. Voor aanvang van de werkzaamheden is in opdracht van de gemeente een veiligheidsrapportage gemaakt. Deze is meegenomen tijdens de bouw.

“Door goed samen te werken met alle betrokkenen is de bouwperiode van 18 maanden zonder incidenten doorstaan. Dat is zeker ook te danken aan de inzet van de uitvoerder en de bouwvakkers. Zij zijn immers de belangrijkste schakel als het gaat om veiligheid op en om de bouwplaats.”

Aardbevingsbestendig

“Veiligheid en kwaliteit gaan voor dit gebouw verder na de bouwperiode,” vertelt Kranenborg. “Voordat de bouw startte, golden nog andere regels op het gebied van aardbevingsbestendig bouwen. Daardoor zijn er details toegepast die anders niet toegepast zouden worden. Dat heeft constructief wel wat voeten in de aarde gehad. Zo moest er speciale wapening gebruikt worden en is er meer beton en staal toegepast dan oorspronkelijk het plan was. Friso-Koopmans heeft hierin goed geadviseerd en samen met de constructeur gezorgd voor een onderwijsgebouw dat aardbevingsveilig is.”

Elke dag een rondleiding

De projectleiders zijn ontzettend blij met het eindresultaat. “Ik krijg ontzettend veel complimenten en reacties van mensen die een kijkje willen komen nemen. Ik zou wel elke dag een rondleiding kunnen geven.” besluit Kranenborg zijn verhaal.

Veilig werken begint met

Binnenkort wordt het project PKV Beilen opgeleverd aan FrieslandCampina. Een project waarbij veiligheid absoluut hoogste prioriteit had. En daardoor één van de redenen dat het veiligheidsbeleid bij Friso onder de loep is genomen. Met veiligheidskundige Lammert Meinema van FrieslandCampina spraken we over veiligheid.

Hoe heeft FrieslandCampina haar veiligheidsbeleid vorm gegeven?

“Werden bij FrieslandCampina eerst uitsluitend zuivelproducten verwerkt, de laatste jaren kwam de nadruk steeds meer te liggen op de chemie. Ook werden de bouwprojecten en daarmee de kans op incidenten steeds groter. FrieslandCampina is daarom beleid gaan formuleren. Dat beleid heeft geresulteerd in ‘life saving rules’ en ‘the way we work.’”

Wat is het uitgangspunt van dit beleid?

“Het uitgangspunt van het beleid is Zero-incidents. Dit bereiken we door maximale risicobeheersing. Het beleid en de structuur van de organisatie worden per project bekeken. Voor de start van een bouwproject wordt met alle betrokkenen besproken hoe de rollen verdeeld zijn.

Ik zie het als de rol van FrieslandCampina om ervoor te zorgen dat de basis voor veiligheid goed is. Dat doen we door het hanteren van een huisreglement. Dit reglement geldt voor alle vestigingen en projecten van FrieslandCampina. Daarnaast maken we per project een VNG-plan voor de ontwerpfasen. Dit plan voldoet altijd aan de door ons vastgestelde standaard. Daardoor weten onze vaste partners exact waar ze aan toe zijn en gelden overal uniforme veiligheidsregels.”

Hoe zie jij de rol van de aannemer als het gaat om een veilige werkomgeving?

“De input van de aannemer is zeer belangrijk. Zij begeleiden de bouw en zijn er verantwoordelijk voor dat iedereen 's avonds weer veilig en gezond thuiskomt. Wij controleren of de aannemer de vastgestelde eisen naleeft. Dat doen wij door het uitvoeren van controles; zowel aangekondigd als niet aangekondigd. De observatierondes die structureel uitgevoerd worden samen met de aannemer dienen ervoor om de neuzen dezelfde kant op te krijgen.”

Wat is jouw rol in dit proces?

“Mijn rol is het inbedden van het programma van veiligheid in ieder project. Daarbij is het belangrijk dat alle betrokkenen weten wat er nodig is om veilig te werken. In overleggen staat veiligheid als eerste punt op de agenda. Vervolgens zorg ik ervoor dat er voor aanvang van het werk een veiligheidsinstructie in de Safety Room gehouden wordt. Deze manier van voorlichting geven is heel interactief. Om tot het hoogste veiligheidslevel te komen is het erg belangrijk om vooraf goed na te denken over veiligheid en te inventariseren wat er nodig is om daar te komen. Ook worden afspraken gemaakt wat er gebeurt als de afspraken niet nagekomen en regels niet nageleefd worden.

Hoe vind je dat het gegaan is tijdens de bouw van PKV Beilen?

Natuurlijk zijn er best wel eens confrontaties, of we komen tijdens de bouw dingen tegen waar toch niet goed over nagedacht is. Dan komt toch ook het kostenplaatje om de hoek. Ik ben ervan overtuigd dat je alleen op het hoogste veiligheidslevel kunt acteren als kosten geen rol spelen. Dat is een bewustwording die ik nog niet bij alle aannemers zie.

Veiligheid absolute bouw PKV Beilen

De meeste bouwbedrijven zitten nu rond hetzelfde veiligheidsniveau. Jekuntalsbouwbedrijfhetverschil nog maken door te laten zien dat je wilt verbeteren. Daar hoort het opvoeden van opdrachtgevers ook bij. Soms moet je als bouwbedrijf een statement maken en zeggen: “Wij willen veilig werken en daar hebben we deze middelen voor nodig.” En dat dan over de hele linie. Alle medewerkers moeten hetzelfde veiligheidsbesef uitstralen en dezelfde commitment hebben als het om veiligheid gaat. Die betrokkenheid heb ik bij de medewerkers van Friso die werkten aan de PKV absoluut gezien. In het begin liepen we soms nog over het richeltje, maar iedereen is ontzettend gegroeid tijdens het proces. De vaste medewerkers pakten het erg goed op en namen anderen mee.”

willen

prioriteit bij

Wat wil je Friso nog meegeven?

Als het gaat om veiligheid kun je verbeteren op drie punten: techniek, organisatie en mens. Die laatste is het belangrijkste en kost het minst. Door energie te steken in het verbeteren van gedrag kunnen flinke stappen gezet worden. Het bereiken van het hoogste veiligheidsniveau begint namelijk met het 'willen'. Besef ook dat opdrachtgevers en aannemers hetzelfde doel hebben; geen ongevallen. Een goed veiligheidsbeleid mag dus ook wat kosten. Goede opdrachtgevers hebben daar geld voor over. Als het de betrokken directie van Friso lukt om veiligheid binnen de organisatie zo neer te zetten dat het te allen tijde ingebed is in de organisatie, dan ben ik ervan overtuigd dat Friso het beoogde veiligheidsniveau gaat behalen."

"Iedereen is ontzettend gegroeid tijdens het proces."

Werk je 's winters buiten? Tips om de kou te trotseren

De kerstvakantie is een prima tijd om eens even aan de klus te gaan. Een snelle reparatie aan je woning, beetje in de tuin omprutsen of hout hakken... Genoeg te doen! Wij geven onze bouwvakkers in een toolbox tips om zich te beschermen tegen de kou. Deze tips delen wij graag! Zo komen we allemaal zonder kleerscheuren de winter door.

Bescherm je tegen kou. Dat klinkt logisch en misschien ook wat apart. Zo koud wordt het in Nederland doorgaans toch niet? Dat klopt, maar juist de neerslag en wind bepalen de kou. En laten dat nou juist de weersomstandigheden zijn die maken dat je snel afkoelt. Genoeg warme kleding is dus essentieel.

Zorg dat je gezien wordt. In de winter is het laat licht en vroeg donker. Afzettingen worden vies en daardoor minder zichtbaar. Maak ze daarom regelmatig schoon. Draag zelf een veiligheidshesje en zorg voor voldoende verlichting bij het werk. Een opgeruimde omgeving voorkomt dat je struikelt of valt. En, dit geldt ook als je niet aan de klus gaat, check de verlichting van auto en aanhanger regelmatig.

Gebruik je materiaal? Check dan of het ijsvrij en niet glad is. Machines kunnen last van de kou hebben. Gun ze de tijd om warm te draaien, dat voorkomt problemen. Bekijk of de materialen die je gebruikt überhaupt geschikt zijn om bij een lagere temperatuur te verwerken. Lijm, maar ook verf en hechtmortels werken onder een bepaalde temperatuur niet meer.

Veilig de weg op? Pas je rijgedrag aan aan de omstandigheden. Mist, gladheid en schemer kunnen verradelijk zijn. Houd daar rekening mee en vertrek op tijd.

Ik werk veilig of ik werk niet

“een veilige bouwplaats maak je met zijn allen”

Veilig werken heeft bij Friso prioriteit. Om gestructureerd en duurzaam een verbeterslag te kunnen maken is Friso in oktober gestart met het project 'Friso werkt veilig'. Naast een intern projectteam zijn er bij dit project twee experts betrokken: Fred Bohlmeijer, als senior veiligheidskundige en Luuk Oosting als geestelijk vader van de AIB-systematiek.

Lat steeds hoger

Volgens Fred Bohlmeijer kwam het omslagpunt in veiligheidsdenken bij Friso vijf jaar geleden: “In 2011 leerde ik Friso kennen toen ik Safety Manager bij Friesland Campina was. Ik kwam Friso tegen als utiliteitsbouwer. Het werken in de industriebouw vraagt echter een andere manier van werken dan we standaard in de bouw gewend zijn. Er gelden hogere normen en er spelen andere belangen. Toen Friso vervolgens aan de slag ging met de nieuwbouw van Aeolus in Borculo werd de lat nog eens hoger gelegd. Toen kwam er volgens mij echt het besef dat er een slag geslagen moest worden op het gebied van veiligheid. Zeker omdat de toekomst voor de bouwsector zeker ook in de industriebouw ligt. Vanaf toen stond veiligheid op de kaart!”

Liefde moet van twee kanten komen

“Wat mij vooral opviel was dat men bij Friso absoluut wel wist wat er aan veiligheid gedaan werd binnen het bedrijf, maar dat het moeilijk uit te leggen was aan potentiële opdrachtgevers. Het ontbrak aan een duidelijk verbeterplan om het veiligheidsbewustzijn naar een hoger niveau te tillen,” vertelt Luuk Oosting. Hij is door Friso ingehuurd om een duurzame verandering op het gebied van veiligheid te begeleiden. “Deze verbeterslag moet op alle lagen plaatsvinden, vanaf de directie tot de werkvloer. En net als met de liefde moet het van twee kanten komen. Alleen met volledige commitment van alle betrokkenen kan dit project succesvol zijn.” Bolmeijer durft nog wel een stap verder te gaan: “Vergeet niet dat veiligheid ook wat van de opdrachtgevers vraagt. Veiligheid kost immers geld en energie, daar moeten opdrachtgevers in willen investeren. Een veilige bouwplaats maak je met zijn allen.”

Andere mindset

Bolmeijer heeft het afgelopen jaar een aantal bouwplaatsen bezocht. Hij heeft de huidige situatie in kaart gebracht en vervolgens aan de hand van een risico-analyse een top 10 van knelpunten opgesteld. Met die shortlist gaat Friso het komende jaar aan de slag. “We beginnen met het doen van de aanpassingen die relatief weinig geld kosten. Eén van de zaken is dat er begrip moet komen voor elkaar en elkaars werk. Dat kan alleen als er inzicht is in taken en verantwoordelijkheden, dat je van elkaar weet wat je van elkaar mag verwachten. Dat vraagt een andere mindset.”

Training toolboxmeetings 2.0

Juist om de mindset te veranderen, is Oosting aangetrokken. “Veel oplossingen zitten in het gedrag van medewerkers en de manier van organiseren, terwijl we vaak geneigd zijn om meteen in technische oplossingen te denken. 50 medewerkers uit het middenkader gaan daarom een training volgen.

Daarin leren ze hoe ze een probleem kunnen onderkennen, een risico kunnen inschatten en een plan kunnen maken om tot verbetering te komen. Daarbij staat het van elkaar leren centraal; dat is immers essentieel als je met een organisatie een cultuuromslag wil maken”. In de cursus leren de (hoofd) uitvoerders en werkbegeleiders hoe ze toolboxmeetings 2.0 kunnen geven. “Het mooie van deze methodiek is dat we de wandelgangencultuur gaan verlaten. Knelpunten worden aangegeven en vervolgens wordt er met een positieve insteek gekeken hoe de zaken opgelost kunnen worden. Overleg met opdrachtgevers, onderaannemers en collega's 'op kantoor' is daarbij belangrijk.”

“Opdrachtgevers moeten in veiligheid willen investeren.”

“Inderdaad, die ondersteuning vanaf het kantoor richting bouwplaatsen wordt nu nog maar minimaal gebruikt. Veiligheid begint dan misschien wel op de werkvloer, maar de veiligheidskundigen van Friso kunnen de medewerkers perfect ondersteunen of adviseren. Ook daaraan moet het komende jaar gewerkt worden,” vult Bolmeijer hem aan.

Scoren op de veiligheidsladder

De heren zijn het volkomen eens met elkaar: “Als je als bedrijf echt veilig wil werken dan moet dat in je cultuur ingebed worden. Dat betekent dat we met elkaar continu op zoek gaan naar verbetermogelijkheden. Medewerkers moeten elkaar aanspreken op onveilig gedrag, van elkaar leren en zich aan gemaakte afspraken houden, alleen dan blijf je als bedrijf hoog scoren op de veiligheidsladder.”

Friso werkt
VEILIG

Bouwborg nieuwe loot aan Friso-stam

“Veiligheid is bij ons geen papieren tijger.”

Sinds 8 november is Bouwborg BV officieel onderdeel van Friso Bouwgroep. Vestigingsdirecteur Marja Leeuwis ziet voor Bouwborg een mooie toekomst met een duidelijke footprint in Noord Nederland en een hoofdrol voor de klant.

Bouwborg is een bedrijf met een rijk verleden. Leeuwis: “Jarenlang was Bouwborg een erg succesvol bedrijf gespecialiseerd in onderhoud en renovatie. Bouwborg is vooral bekend om haar unieke concept waarbij in 10 dagen een sociale huurwoning compleet gerenoveerd wordt. Nu veelal de standaard bij woningbouwcorporaties, jaren geleden was dit echt een unicum.”

Ideale mix

Na de overname van Ballast Nedam werd door moederbedrijf Renaissance de focus verlegd. Er was geen plaats meer voor de ‘kleinere’ vestigingen. Leeuwis ging noodgedwongen op zoek naar een geschikte partij om de samenwerking mee voort te zetten. “Ik ben begonnen met een overzicht van alle mogelijke overnamekandidaten en heb een prioritering gemaakt. Daarbij kwam Friso overduidelijk als favoriet uit de bus. Ik kende Friso vanuit de samenwerking in het aardbevingsgebied en zag dat een overname niet alleen voor Bouwborg, maar ook voor Friso voordelen heeft. Door de overname is de positie van Friso Groningen verstevigd. Wij geven Friso de echte Groningse cultuur mee. Daarbij is er, zeker door de combinatie met Jurriëns Noord, een ideale mix ontstaan van een bouwbedrijf dat in staat is grote projecten te realiseren, maar ook kort cyclische onderhoudsklussen uit kan voeren en uitblinkt op het gebied van restauratie.”

Groot veiligheidsbewustzijn

Veiligheid bij Bouwborg is geen papieren tijger. Leeuwis: “Het is makkelijk om te zeggen dat er bij ons geen ongevallen gebeuren en we het dus goed voor elkaar hebben. We hebben vroegtijdig ingegrepen op mogelijk gevaarlijke situaties en natuurlijk ook wel eens domweg geluk gehad. Toch zie ik dat het veiligheidsbewustzijn onder onze medewerkers groot is. Bij onze vaste partners als Gasunie, NAM en FrieslandCampina ligt de standaard voor veilig werken veel hoger dan de VCA-norm. In het begin was dat wennen; medewerkers moeten bijvoorbeeld twee weken van tevoren al aangeven welk gereedschap ze mee zouden nemen en hoe ze de klus moeten klaren. Ondertussen zijn we uit de weerstand in de meewerkstand. Veiligheid is zodoende vast onderdeel geworden van het organiseren van de werkzaamheden. Door een goede organisatie werk je niet alleen veiliger, maar ook vlotter en leuker.”

“Ik wil met hét Friso-team nadenken over nieuwe concepten.”

Mooie projecten

Leeuwis ziet voor Bouwborg een mooie toekomst onder de vleugels van moederbedrijf Friso. “We gaan samen mooie projecten realiseren die passen bij ieders vaardigheden. Projecten waarbij we vanuit de klant denken, minder vanuit de techniek. We bieden de klant oplossingen en hebben begrip. Het technische verhaal speelt zich intern af, daar hoeven we onze klanten niet mee lastig te vallen. Daarnaast vind ik het een uitdaging om na te denken over onze klanten in 2025. Wat is dan belangrijk, hoe bieden wij oplossingen voor problemen die er dan zijn? Ik ga ervoor om pro-actief mensen te ontzorgen en dat betekent dat ik met het Friso-team wil gaan nadenken over nieuwe concepten.”

Echte service
is bereikbaar zijn.
Altijd.
088 - 429 00 00

Aannemingsmaatschappij Friso B.V.
Pieter Zeemanstraat 9
Postbus 49
8600 AA Sneek
t 0515 - 42 99 99

Frisoplan B.V.
Pieter Zeemanstraat 9
Postbus 49
8600 AA Sneek
t 0515 - 43 66 66

Friso Civiel B.V.
Pieter Zeemanstraat 9
Postbus 49
8600 AA Sneek
t 0515 - 43 66 70

Houkesloot Toelevering B.V.
Tingietersstraat 8
Postbus 296
8600 AG Sneek
t 0515 - 23 80 20

Timmerfabriek Houkesloot B.V.
Tingietersstraat 8
Postbus 296
8600 AG Sneek
t 0515 - 23 80 20

Houkesloot Prefab B.V.
Newtonweg 2
Postbus 83
8900 AB Leeuwarden
t 0515 - 23 80 20

Friso Leeuwarden
Siriusweg 3
Postbus 7522
8903 JM Leeuwarden
t 058 - 267 43 00

Friso Heerenveen
Nikkelweg 1
Postbus 32
8440 AA Heerenveen
t 0513 - 68 92 00

Friso Restauratie
Pieter Zeemanstraat 9
Postbus 49
8600 AA Sneek
t 0515 - 42 99 99

Friso Service & Onderhoud
Pieter Zeemanstraat 9
Postbus 49
8600 AA Sneek
t 088 - 429 00 00

Friso Groningen
Osloweg 125
Postbus 5274
9700 GG Groningen
t 050 - 544 52 00

Aannemingsmaatschappij Friso Almere B.V.
Palmpolstraat 23
Postbus 50030
1305 AA Almere
t 036 - 523 08 00

Aannemingsmaatschappij Friso Oost B.V.
Borculoseweg 52
Postbus 159
7150 AD Eibergen
t 0545 - 29 18 42

Jurriëns Noord B.V.
Osloweg 125
Postbus 5274
9700 GG Groningen
t 050 - 544 52 00

Pieter Zeemanstraat 9
Postbus 49
8600 AA Sneek
t 0515 - 42 99 99

Bouwborg B.V.
Gotenburgweg 40
Postbus 1297
9701 BG Groningen
t 050 - 59 25 500

vestiging Klijndijk
Hoofdweg 43
Postbus 1297
9701 BC Groningen
T: 0591 - 51 23 86

vestiging Leeuwarden
Marsweg 2
Postbus 1297
9701 BC Groningen
T: 050 - 59 25 500

Friso Bouwgroep B.V.
Pieter Zeemanstraat 9
Postbus 49
8600 AA Sneek
t 0515 - 42 99 99
info@frisobouwgroep.nl

www.frisobouwgroep.nl

